

Aasen Line**Fra:** Tore Kr. Andersen [tore.andersen@norskbibliotekforening.no]**Sendt:** 11. april 2005 14:46**Til:** Postmottak UFD**Kopi:** Frode Bakken (E-post)**Emne:** Høringsuttalelse - BIBSYS

UFD		
12 APR. 2005		
200308693	93	011

Til utdannings- og forskningsdepartementet

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Norsk Bibliotekforening vedr. 'BIBSYS' framtidige organisering og oppgaver'. Høringsfristen er for NBFs del utsatt i h.t. avtale med underdir. Anders Trodal.

Uttalelsen blir også sendt pr fax og brev.

Med vennlig hilsen
Tore Kr. Andersen
gen.sekr.
Norsk Bibliotekforening

tore.andersen@norskbibliotekforening.no
www.norskbibliotekforening.no

NORSK BIBLIOTEKFORENING
Malerhaugv. 20
0661 Oslo

g:utdanningsdeptet/høringsuttalelse.bibsys.08.04.05

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO
postmottak@ufd.dep.no

8. april 2005

Deres ref.: 200308693-/AT

HØRING – BIBSYS' FRAMTIDIGE ORGANISERING OG OPPGAVER

Norsk Bibliotekforening (NBF) har mottatt utredningen "BIBSYS – framtidig organisering og oppgaver" og oversender her sitt hørings svar til denne utredningen. Vi viser videre til avtale om utsettelse av høringsfristen til 8. april 2005.

Mandatet til arbeidsgruppa går ut på å vurdere BIBSYS' framtid, organisering og oppgaver. NBF mener at man burde gått til et litt mer overordnet nivå i retning av: Hva trenger UH-sektoren av biblioteksystem og digitale tjenester i framtida, og hvordan bør dette organiseres. Og ikke minst: Hva trenger vi av nasjonale biblioteksystemer, deriblant systemer for Nasjonalbiblioteket. Slik ville rapportene innenfor prosjektet Norsk digitalt bibliotek passet inn som en del av en slik helhetsutredning

Arbeidsutvalgets sammensetning tilsier at når det skal uttale seg om BIBSYS' funksjoner, må man støtte seg til innhentede uttalelser, først og fremst fra grupperinger som er daglige brukere av systemet, og som har et visst monn av sammenlikningsgrunnlag på området. Det går ikke klart fram i innstillingen om dette er gjort.

Om de nasjonale oppgavene til BIBSYS mener NBF:
Dersom utvikling av nasjonale IT-systemer og -tjenester i økende grad skal kanaliseres gjennom BIBSYS, vil man stå i fare for at Nasjonalbibliotekets rolle, oppgaver og tjenester i økende grad bli innrettet mot fag- og forskningssektoren på bekostning av folkebiblioteksektoren. Folke-, fylkes- og skolebibliotekene måtte da innstille seg på å opptre som en utenforstående pressgruppe i forhold til de nasjonale tjenestene. Dette ville være en meget uheldig utvikling i forhold til intensjonen ved et sømløst bibliotektilbud.

Det er åpenbart at utviklingen i dag går mot en større grad av samarbeid mellom fag- og forskningsbibliotekene på den ene siden og folkebibliotekene på den andre. Nasjonale bibliotekfunksjoner som er sterkt IT-avhengig er under utredning i rammeverket til Norsk digitalt bibliotek. Rapportene derfra er riktignok delvis kommet seinere enn foreliggende rapport, men allerede høsten 2004 var det klart at dette vil bli viktige elementer i vurderingen av hva slags nasjonalt biblioteksystem Norge trenger for framtida. Arbeidet i Norsk digitalt bibliotek reflekteres ikke i tilstrekkelig grad i rapporten.

Folkebibliotek er nevnt 6 ganger i innstillinga: Fem ganger til sammen i beskrivelsen av Danmark og Finland, og én gang hvor det nevnes at folkebibliotek kan kopiere data fra

BIBSYS, noe som er relativt perifert. Dette er symptomatisk. Danmark og Finland er åpenbart kommet lenger i å organisere biblioteksektoren samlet, men i foreliggende utredning ser man ikke dette en gang som en interessant problemstilling. Det forundrer oss at heller ikke Norsk samkatalog er nevnt i rapporten.

Utvalget foreslår at en av BIBSYS-organisasjonens viktige oppgaver i framtida skal være å være rådgiver i bibliotekenes valg av system, samtidig som den skal være leverandør av system. Dette vil etter NBFs mening innebære en sammenblanding av roller. Det beste ville vært om en slik rådgiverrolle ble ivaretatt av medlemsbibliotekene selv, for å unngå at BIBSYS kommer i en slik dobbeltrolle. I dag er det av disse bare Nasjonalbiblioteket som har kompetanse til å inneha en slik funksjon.

Dersom det primære for medlemsinstitusjonene er å videreføre en organisasjon som kan utvide sitt virkefelt og påta seg nye oppgaver på nasjonalt plan, er det mulig at de tiltakene som foreslås er de riktige. Men dersom institusjonene fortsatt primært har behov for BIBSYS som en koordinator av en felles bibliotekskatalog, og eventuelt drifting av nærmere fastsatte fellesløsninger for medlemsbibliotekene, er det viktig at eierstruktur og styringssystem sikrer at det er nødvendig faglig kompetanse i det øverste styringsorganet, og at eierinstitusjonene har betydelig innflytelse når det gjelder å formulere organisasjonens mål, strategier og arbeidsoppgaver. Dette er viktig selv om institusjonene også parallelt skal utføre andre oppgaver enn det som har vært vektlagt til nå.

NBF finner ikke at det foreligger en overbevisende argumentasjon for at statsaksjeselskap bør velges som selskapsform for BIBSYS i den kommende perioden

En mulig variant i denne sammenheng er å følge styringsmodellen til det felles student-systemet (FS), der styret velges av generalforsamlingen og vektas med bakgrunn i medlemsinstitusjonenes bidrag på inntektssiden.

Det er i en slik sammenheng naturlig at en av medlemsinstitusjonene har det formelle arbeidsgiveransvaret for de ansatte i BIBSYS, slik tilfellet er for andre organisasjoner som er organisert som forvaltningsorganer i henhold til § 18 i Universitets- og høyskoleloven.

Utvalget foreslår bl.a.:

"Det bør foretas en vurdering av fordeler og ulemper ved å skifte ut det nåværende biblioteksystemet med et nytt system."

Denne anbefalingen støtter NBF. Rapporten viser til at det ikke er gjort noen vurdering av utskifting siden 1985, og det kan derfor være gode grunner til å gjøre en slik vurdering. En viktig årsak er at den finansielle basis for BIBSYS ikke er sterk nok til å make en nyutvikling som sikrer et system i takt med internasjonal utvikling på området. Markedet, som kun består av medlemsinstitusjonene, har blitt for lite til at BIBSYS kan finansiere nyutvikling i en takt som brukerne har ønsket seg, og samtidig vedlikeholde et stadig mer komplekst system. Det er også vanskelig å se, slik utvalget antyder, at økt finansiering kan sikres ved et mer direkte bidrag fra staten uten at det foreligger en vurdering av hvorvidt eksisterende systemløsning er kostnadseffektiv.

BIBSYS er et system basert på egne standarder for registrering av data, med en rekke brukerinitierte spesialløsninger som kjennetegner ethvert egenutviklet system. Dette framheves ofte som systemets styrke. Men samtidig hindrer dette integrasjon med andre systemer, og vanskeliggjør både vedlikehold og utskifting p.g.a. stor systemmessig kompleksitet. En vurdering av en modernisering av systemet slik det foreligger i dag, blir derfor like mye en ut-sjekking av hvorvidt det er mulig å skifte systemet uten store investeringer. Vurderingen bør også omfatte hvorvidt en del av de mer lokalt forankrede rutinene skal beholdes eller kan erstattes av mer standardiserte løsninger. Dernest er det naturlig å følge opp rapportens på-

følgende anbefaling om delvis utskifting med kommersiell programvare dersom det viser seg at full utskifting f.eks. er finansielt umulig. Det vanskeligste scenariet oppstår dersom det viser seg at det kun er fortsatt egenutvikling som er eneste løsning. Da er vi der rapporten starter sin analyse!

Det er en uheldig utvikling dersom bibliotekene blir fanget inn i et system som de ikke, verken samlet eller enkeltvis, kan komme ut av, dersom det viser seg at andre system er mer hensiktsmessig.

NBF mener at finansiering må skje innenfor de budsjettmessige rammer som medlemsinstitusjonene har å forholde seg til. Det er tvilsomt om staten på noen som helst måte kan bidra med friske midler innenfor vårt område. Enhver annen aktivitet av mer løpende karakter forventes å finne sine finansieringskilder innenfor budsjetttrammene. At et aksjeselskap kan redde oss ut av en finansieringskrise høres underlig ut. Riktignok kan selskapet da oppta lån, men disse lånene skal betjenes og medfører at medlemsavgiftene stiger deretter.

Å bevilge seg ut av en finansieringskrise bør ikke være strategi for BIBSYS styre.

Med vennlig hilsen
Norsk Bibliotekforening

Frode Bakken (sign.)
leder

Tore Kr. Andersen (sign.)
gen.sekr.